

Posouzení a hodnocení
Disertační práce kandidátky

paní Mgr. **Hany Matlasové** na téma:

Praktické využití metody Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví v hodnocení celkové situace (tělesné, psychické, sociální pracovní) u osob s roztroušenou sklerózou.

Předložená práce o rozsahu 150 stran textu a dalších 45 stran celkem 13 příloh obsahuje i autoreferát v češtině a anglické summary o celkovém rozsahu 14 stran. Práce je tematicky rozdělena do dvou částí.

První část o rozsahu 59 stran pojednává o současném stavu, druhá část zahrnující kapitulu druhou až sedmou o pojednává o vlastní empirické práci autorky. Tato druhá část je přitom rozdělena do oddílů pojednávajícím o cíli práce, oddílu o metodice, oddílů výsledků šetření, oddílu diskuse, doporučení pro praxi a závěru. Seznam použitých zdrojů – literatury obsahuje údaje o celkem 116 převážně knižních odborných literárních dílech.

Úvodní – obecná část disertační práce.

V úvodní části autorka podává přehled současného stavu – problematiky roztroušené sklerózy. Věnuje správně pozornost její definici, otázkám genetických faktorů a faktorů prostředí, klinickým příznakům onemocnění, diferenciální diagnostice, typům RS, léčbě RS a psychosociálním důsledkům onemocnění. Nemenší pozornost věnuje rehabilitaci a zvláště pak posuzování invalidity pacientů s RS. Všímá si i role sociálního pracovníka v kontaktu s pacienty s RS.

Výzkumná část práce - Empirické šetření

Cíle empirického šetření autorky jsou uvedeny na s. 60. Jsou formulovány do čtyř tezí. Hypotéza, které chce autorka ověřit a pověřit jsou uvedeny na stránce 60. Je jich celkem 5. Z hlediska recenzentova oboru se jeví jako ústřední cíl č. 3. a hypotéza č. 5. Týkají se dominantně otázek kvality života pacientů s diagnózou roztroušené sklerózy.

Metody, které bylo použito k diagnostice kvality života pacientů je popsána na str. 65 – 66 Kazuistiky, u nichž byl mimo jiné vyšetřován psychický stav pacientek, jsou uvedeny na s. 83 – 107. Jde o celkem 20 případových studií. Výsledky tohoto šetření jsou uvedeny na s. 110. Ty, které se týkají kvality života jsou uvedeny na s. 114 – 119.

Poznámky recenzenta k předložené práci

1. Chvályhodná je snaha autorky definovat použité termíny. Příkladem může být definice rehabilitace (s. 33). Tato snaha však selhala při použití jednoho z klíčových termínů, kterým je adaptace (viz s. 28). Co se tímto vrovnáváním se s hendikepem rozumí by práci vyjasnilo. Doporučuji doplnit.
2. V kapitole o psychosociálních důsledcích RS se jedná mimo jiné o činnosti zvané Health Service a je to kladem. Když se však jedná o motivaci (s. 27), bylo by vhodné informovat o tzv. silných stránkách osobnosti – tzv. Human Strengths o nichž hovoří současná pozitivní psychologie. Jde o zdroje sil, které jsou pacientů v boji s hendikepem a jeho důsledky velikou pomocí.
3. Tam, kde se jedná o kognitivních poruchách u pacientů s RS (s. 26), je na místě zmínka o problematice změn jedné z kognitivních funkcí - schopnosti paměti.

Domnívám se, že by bylo na místě – s ohledem na situaci v České republice – a nejen v ní - uvést bližší informace o systému trénování paměti a kognitivních funkcí a o akreditaci ministerstva zdravotnictví pro trenéry paměti (viz. mj. knihu Preiss, M. a Křivohlavý, J., Trénování paměti a kognitivních funkcí. Grada Publishing, Praha, 2010).

4. Je chvályhodné, že autorka věnuje pozornost celkové míře spokojenosti pacientů a že uvádí i jiné práce z blízkého oboru, kde se tohoto měření použilo. Bylo by však vhodné přeformulovat větu na s. 31 ve druhém odstavci, začínající slovy „Nejvíce oslovených pacientů...“ když se jedná o 30%.
5. Výsledek šetření kvality života (s. 41), který autorka vyjadřuje slovy“ nemocní s RS i zdraví se cítí stejně a kvality života není důsledku onemocnění RS významněji ovlivněna. Rozdíl mezi údajem o pacientech a zdravé populaci by měl být podepřen statistickým ohodnocením difference, aby měl výpovědní hodnotu. Údaje o srovnatelné skupině zdravé populaci však chybí.

Celkové zhodnocení disertační práce:

Je třeba říci, že hlavní cíl práce – tak jak je vytčen i v názvu disertační práce – byl splněn. Práce sama je provedena vzorně a to jak po stránce obsahové, tak i formální.

Recenzent by rád podtrhl dva momenty, které zřejmě kladně ovlivnili celkový ráz práce: Orientace na Carl Rogerse (s. 51 – 52) v otázkách přístupu k lidem s RS a pobyt autorky na stáži v Německu.

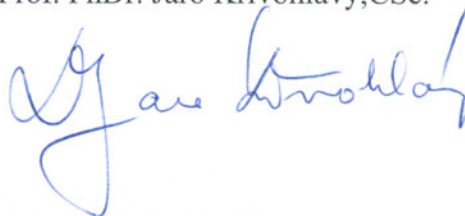
Závěr:

Předloženou práci hodnotím jako výbornou

a považuji ji za **splnění** požadovaného dokladu o písemné disertační práci.

V Praze, dne 30.6. 2010

Prof. PhDr. Jaro Křivohlavý, CSc.

Posudek oponenta disertační práce

Student : Mgr. Hana Matlasová

Název práce: *Praktické využití metody Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví v hodnocení celkové situace /tělesné, psychické, sociální a pracovní/ u osob s roztroušenou sklerozou.*

Školitel: Prof. MUDr. Jan Pfeiffer, DrSc.

Oponent: Doc. MUDr. Jana Süssová, CSc.

Vlastní hodnocení

Předložená disertační práce má rozsah 151 stran. Vlastní práce je na 135 stranách, další stránky jsou věnované citované literatuře a technickým vysvětlivkám. Předložená práce je v českém jazyce, jakož i autoreferát. Abstract je v jazyce anglickém.

Práce je členěná do 7 standardních kapitol, další 4 kapitoly obsahují použitou literaturu a technické přílohy.

Úvod.

Velmi stručné uvedení do problematiky.

První kapitola – Současný stav.

V rozsahu 59 stran nás seznamuje se základními pojmy. Seznamuje nás s roztroušenou sklerozou, uvádí historický přehled, patogenezu onemocnění. Popisuje klinický obraz, typy průběhu onemocnění a diferenciální diagnostiku choroby. Zmiňuje se i o léčbě, zvláštní podkapitola je věnovaná psychosociální problematice a rehabilitaci. V této kapitole je rovněž podrobně rozebraný vývoj klasifikace v průběhu času a stávající stav využití ve světě i u nás.

Je zdůrazněná nutnost týmové práce s klientem a nutnost komplexního hodnocení zdravotní a sociální problematiky. Celou kapitolu provází bohatá literární citace.

Druhá kapitola – Cíl práce.

Cíle a hypotézy jsou definované celkem přesně a stručně.

Třetí kapitola – Metodika výzkumu.

Celkem přesný popis metody sběru dat a hodnocení jednotlivých testů. Rovněž tvorba souboru a sběr dotazníků je přesně popsán.

Čtvrtá kapitola – Výsledky.

Kapitola je poněkud nepřehledná a pro nezasvěcené těžko pochopitelná. V podstatě se jedná o dva typy šetření. První je vlastně týmovou prací zaměřenou na hodnocení zdravotně sociální situace pacientů s roztroušenou sklerozou klasifikací MKF, doplněné dotazníkem kvality života. Druhé šetření bylo dotazníkovou formou. Je otázkou, zda lze v tomto případě použít k určení disability MKF. Je ale jasné, i přes drobné výhrady, že je tento způsob práce s pacientem správnou cestou, zajišťující komplexní hodnocení stavu pacientů s roztroušenou sklerozou. Ukazuje, že může být i cestou k posouzení podpory a směru, kterým se ubírat v péči o tyto pacienty a kam má směřovat maximální úsilí.

Pátá kapitola – Diskuze.

Zdůrazňuje opodstatněnost klasifikace MKF. Vytváří rámec pro hodnocení zdraví a disability na úrovni jedince i celé společnosti. Zdůrazňuje možnou šíři použití tohoto hodnocení.

Šestá kapitola – Doporučení pro praxi.

Velmi důležitá kapitola, která shrnuje nejdůležitější poznatky, získané předloženou prací a pokouší se o jejich aplikaci do praxe, za použití známých fakt daných i mezinárodními zkušenostmi z použití testů. Završením celé práce jsou tak Obecná doporučení pro praxi, která jsou vlastně závěrečným shrnutím celé práce.

Sedmá kapitola – Závěr.

Shrnuje předchozí kapitoly. Upozorňuje na náročnost šetření, ale i možnost využití v široké praxi, protože spojuje zdravotní a sociální péči a dává jí jistou míru objektivitu.

Literatura. Čítá 116 odkazů.

Souhrn a hodnocení.

Práce má celkem jasně zadané téma a metodiku zpracování. Je jistá disproporce v šíři úvodních kapitol a vlastním zpracování výsledků. Předkladatelka dobře pracovala s literaturou, grafické zpracování je někdy poněkud nepřehledné. Autorka má i dosti velkou publikační činnost, včetně zahraničních publikací. Domnívám se, že prokázala schopnost samostatné vědecké práce.

Dotaz na disertantku : V jmenovitých případových studiích máte uváděné důchody, jaká byla spolupráce s posudkovými lékaři?

ZÁVĚR

Práce ukazuje, že autorka má předpoklady k samostatné tvořivé vědecké práci. Doporučuji komisi tuto práci přijmout a uchazečce udělit titul Ph.D.

Místo vypracování a datum: Praha, 1.9.2010

Podpis: Doc. MUDr. Jana Süssová, CSc.

Posudek oponenta disertační práce

Student: Mgr. Hana Matlasová

Název práce: Praktické využití metody Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví v hodnocení celkové situace (tělesné, psychické, sociální a pracovní) u osob s roztroušenou sklerózou

Školitel: Prof. MUDr. Jan Pfeiffer, DrSc.

Oponent: Doc. MUDr. Olga Švestková Ph.D.

Vlastní hodnocení

Problematika byla zvolena aktuálně.

Formální úprava práce, gramatika (až na některé překlepy) je dobrá.

Autorka uvádí 116 použitých zdrojů z české i zahraniční literatury.

V nadpisu uváděná „metodika“, nejde o metodiku ale klasifikaci.

Překlad abstraktu není správný, např. pracovní překládá working – správně je vocational, rovněž autorka někdy používá velká písmena v názvu klasifikace - první řádek v abstraktu a někdy malé písmeno - první řádek v druhém odstavci.

Chybí očíslování prvních 6 stránek, chybí očíslování příloh a mezi přílohami je jedna prázdná stránka.

Práce se skládá z abstraktu (který není uveden v obsahu) a z úvodu.

Dále autorka zařadila pod současný stav vše až po kapitole cíle práce. Diskutabilní je zařazení historie nemocí pod současný stav. Obsah práce by měl být řazen podle kapitol do logických celků.

Krátce a přehledně je zpracovaná etiologie a patologie onemocnění. V klinických příznacích onemocnění chybí porucha kognitivních funkcí. Autorka uvádí základní škály disability, kdy např. uvádí Kurtzkeho škálu, kde se hodnotí jako jeden ze 7 funkčních podsystémů právě kognitivní postižení. Autorka zmiňuje jedno z dělení typů a průběhu onemocnění. Přehledně a krátce uvádí terapii onemocnění. V kapitole rehabilitace na str. 25 chybí upozornění na pohybovou terapii u osob s roztroušenou sklerózou (RS), která musí být vzhledem k časté únavě rehabilitanta indikována krátkou dobu několikrát denně. Na str. 32 je znovu uvedena kapitola Rehabilitace, jak jsem již výše podotkla, kapitoly jsou nelogicky řazené a někdy se jejich název opakuje. Autorka se nezmiňuje v kapitole o rehabilitaci o úloze ergoterapeuta, psychologa, event. logopeda a o indikaci kompenzačních pomůcek. V kapitole psychosociální důsledky chybí kapitola o evaluaci bytu a návrhu bezbariérového řešení. Kapitola rodinné a partnerské vztahy, průběh je zpracována přehledně.

Kapitola Mezinárodní klasifikace funkčních schopností disability a zdraví je zpracovaná dobře s větším množstvím citací.

Na str. 41 autorka uvádí „při posuzování bezmocnosti“, což v dnešní legislativě již neexistuje. Autorka neuvádí od kdy je MKF platná v ČR.

Autorka dobře zpracovala problematiku zákona o sociálních službách. Opakovaně uvádí termín handicapovaný, který WHO již nedoporučuje používat. Dobře je zpracovaná kapitola Role sociálního pracovníka.

V práci uvedla cíle a výzkumné otázky.

Metodika. Rehabilitační tým, který hodnotil občany s roztroušenou sklerosou (RS), popisuje autorka v metodice. Využívá Core set pro občany s ES a SEIQol dotazník kvality života. Škoda, že studentka nevyužila dotazníky kvality života vypracované WHO podle MKF. Výsledky jsou graficky dobře zpracované.

Autorka uvádí 20 kazuistik a na konec zařadila tabulku přehledu psychických a sociálních aspektů u rehabilitantů, ve které popisuje jednotlivé aspekty. V 2. části výzkumu porovnává relevantní odpovědi dotazníku s ICF Core setem pro RS.

Diskuze popisuje již dříve autorkou uvedena fakta, chybí osobní postoj autorky, zamyšlení nad závěry a event. i návrhy řešení.

Celková úroveň kvality života u rehabilitantů s RS a celková míra spokojenosti s kvalitou vlastního života je dle autorky kolem 70%. Otázka: O jaký soubor probandů jde?

Jak lze dle autorky vysvětlit tento závěr? Jak to souvisí se závěrem, že 75% rehabilitantů má invalidní důchod? Proč stupeň přiznaného příspěvku na péči ve srovnání s klasifikací stupně disability odpovídá jen v 59,14%.

ZÁVĚR: Doporučuji k obhajobě. Klasifikuji dobře. V závislosti na úrovni obhajoby navrhuji udělení titulu Ph.D.

Místo vypracování a datum: Praha 30. 8. 2010

Podpis: Doc. MUDr. Olga Švestková Ph.D.